

INS Puig de la Creu

Escola Emili Carles-Tolrà

Escola Bonavista

Escola FEDAC La Immaculada

Escola Mestre Pla

Escola El Casal

Escola Municipal d'Adults
Escola El Sol i La Lluna
Escola Joan Blanquer

Institut Castellar
Escola Josep Gras

CULTURA, A QUÈ ENS REFERIM?

Escola Municipal d'Adults

Quan parlem de cultura, a què ens referim? La veritat és que el concepte té diverses accepcions però potser la més coneguda, i de fet la que ens afecta en aquest moment, és aquella que ens parla del conjunt de formes de vida i costums, coneixements i grau de desenvolupament artístic, principalment, en una època o en un grup social determinat. Així si volem parlar de les Entitats Culturals que esglaonen el nostre municipi, haurem de revisar junts aquests valors i costums que ens caracteritzen com a grup social. La cultura forma part de nosaltres, els trets culturals que tots sentim com a nostres són com les part d'un cos, les necessitem per continuar vivint, és a dir, que tots els elements que en formen part tenen una funció que faciliten les

relacions dels components del grup. Podríem valorar que aquests trets culturals ens ajuden a mantenir l'ordre social i l'equilibri, però són alguna cosa més. La cultura parla de coexistència, de cohesió, d'unió, de sentiment de pertinença a un grup. Per aquest motiu és tan important, perquè ens fa participants de quelcom més ampli, d'una xarxa complexa que ens ha ajudat al llarg dels segles a aprofitar el nostre entorn i a convertir-lo en allò proper, tot donant-nos un perfil que ens aporta seguretat. Tots podem emocionar-nos davant d'una música concreta, davant d'uns balls, d'unes festes... que formen part de les nostres tradicions, que alhora formen un conjunt de patrons culturals que travessen els segles i que han passat de generacions en generacions per mostrar-nos que tenim una identitat comuna, que tenim un mateix somni i que la convivència ens enriqueix i a la vegada ens aporta la suficient capacitat crítica per modificar, canviar, renovar i inspirar noves visions de velles passions, insuflant una vitalitat que ens farà millorar sense oblidar mai i sense perdre el sentit de tot plegat.

Ara us animem a llegir aquests fulls que han intentat recollir i mostrar alguns dels nostres trets d'identitat, alguns membres d'aquest complex cos, d'aquesta trama meravellosa que és la nostra cultura.

ELS AMICS DE SANT ANTONI ABAT I ELS TRES TOMBS

Escola El Sol i La Lluna · Alumnes de 3r de Primària

Els nens i les nenes de 3r de l'escola El Sol i la Lluna, els Científics i els Artistes hem fet un petit treball de recerca sobre la festa dels Tres Tombs i Sant Antoni Abat perquè havíem d'escriure un article a la revista B-124.

Primer de tot, vàrem haver d'investigar: Per què la revista té aquest nom?

Després, vàrem aportar informació sobre aquesta festa tradicional i vàrem realitzar un treball en grup per poder compartir-la i organitzar-la en un format que ens permetés intercanviar-la. En aquestes fotografies, us en mostrem alguns dels resultats.

A més a més, vàrem tenir la visita de dues persones vinculades a l'organització dels Tres Tombs a Castellar, els Amics de Sant Antoni Abat que ens van poder explicar amb més detall de què es tracta aquesta festivitat i els vam poder preguntar alguns dels dubtes que van sorgir sobre la diada. També vam poder veure un vídeo sobre la passada i ens van explicar el treball de fons que hi ha darrera aquesta festa, algunes de les poblacions que hi participen i un munt de detalls que desconeixiem. Com a record, ens van donar un detall i un conte.

Molts de nosaltres ja hi havíem anat amb les nostres famílies i amics. Alguns també hi hem portat, de vegades, les nostres mascotes. Pensem que és una festa que dóna valor i sentit a l'amor als animals i al treball que aquests realitzen i realitzaven abans, sobretot, quan predominava el món rural. A nosaltres també ens agraden molt els animals.

ENTITATS CULTURALS DE CANT CORAL

Escola Mestre Pla · Alumnes de 6è de Primària

A Castellar del Vallès, la cultura hi és present en molts àmbits de la vida quotidiana. Una de les moltes inquietuds culturals és la música i més concretament la del cant coral. És per això que al nostre poble s'han fundat diverses agrupacions que s'hi dediquen i que apleguem una gran varietat de persones (homes, dones, nens i nenes) que tenen una cosa en comú, la seva afició al cant coral.

Una d'aquestes entitats és **La Coral de Sant Josep** formada per dones i que va ser creada l'any 1997. La seva presidenta és la Sra. Maria Aldeguer, la seva vicepresidenta és la Sra. Isabel Hosta i la directora és la Sra. Montserrat Gurri. La idea va sorgir d'un grup de voluntàries de l'Obra Social Benèfica de Castellar del Vallès, i amb el pas dels anys ha anat ampliant el nombre de cantaires. A mida que ha anat augmentant el nombre de participants en el cor, també ha anat adquirint més compromisos i és per això que avui dia ha passat a formar part del Cors Clavé.

Participen habitualment en diverses activitats, com ara la cantada de Nades, Caramelles, actuacions a residències, actuació al Santuari de Montserrat...

De tant en tant, també fan activitats, com ara concerts d'intercanvi, d'aniversari i fins i tot canten en Jornades culturals de la gent gran.

Van participar al Fòrum de les Cultures del 2004 a Barcelona, i durant el mes d'abril de 2005 van actuar al Festival Internacional de Cant Coral que es celebra a la ciutat italiana de Verona des de fa 21 anys.

El proper més de maig La Coral Sant Josep celebrarà el seu 15è aniversari. Moltes felicitats!!!

Una altra entitat de Castellar dedicada al cant és **La Coral Xiribec**, que va ser fundada l'any 1990 per un grup de persones que es reunien per representar Els Pastorets. Posteriorment a les representacions, van decidir continuar cantant i és per això que van crear la coral com a tal. El seu primer director va ser el Sr. Esteban Chavala. Actualment la direcció de Xiribec està al càrrec del Sr. Esteve Costa i Ventura i ostenta el càrrec de presidenta la Sra. Dolors Delgado Molina.

Als seus inicis, cantaven principalment cançons nadalenques, però gradualment van anar augmentant el seu repertori, el qual compta també amb diversos temes de cançó popular de Catalunya, de la resta d'Espanya i de diversos països del món.

Les actuacions de la coral Xiribec no només es produeixen a Castellar, on participa en molts esdeveniments socials i culturals, sinó que abasten diverses comarques de Catalunya, comunitats autònomes d'Espanya i fins i tot tenen un àmbit internacional, ja que han fet actuacions a França i a Oslo, la capital de Noruega.

La coral Xiribec ha organitzat durant molts anys, cada mes de maig, la celebració de l'esdeveniment cultural Musicoral, consistent en un concert en el qual participen, a més d'ells mateixos, altres cors de la comarca i de fora de Catalunya.

El Cor Sant Esteve,

que és una altra entitat cultural del nostre poble dedicada al cant coral, va ser creat a partir d'una iniciativa de Mossèn Cols l'any 1985 a Castellar del Vallès.

En aquests vint-i-set anys d'història ha anat guanyant un prestigi ben merecut que ha culminat en els darrers anys en la seva participació en esdeveniments de gran rellevància, com són el Festival de Peralada, la programació estable de l'Auditori de Barcelona i del Palau de la Música, i la col·laboració en projectes educatius del Teatre del Liceu i de les federacions de corals infantils i adultes de Catalunya. Ha treballat amb formacions tan importants com l'Orquestra Nacional de Catalunya, l'Orquestra de Cadaqués, la Jove Orquestra Nacional de Catalunya, l'Orquestra Barroca Catalana, l'Orquestra de Cambra Terrassa 48, i cors com l'Orfeó Donostiarra, el Cor Lieder Camerata i la Coral Cantiga, entre d'altres. Ha col·laborat amb reconeguts músics de l'àmbit de la música tradicional i ha estat dirigida en diferents moments per directors i directores de gran ressò nacional i internacional.

Entre les seves produccions enregistrades destaca La Suite de la Mediterrània, un recull de cançons tradicionals dels països que banya la mar Mediterrània, i l'últim dels seus treballs, "50 milions de segons", és una cantata pel nou Projecte Cantània del Servei Educatiu de l'Auditori de Barcelona, que ha estat realitzat amb tota la il·lusió i l'esforç dels 28 cantaires que hi han participat.

A aquesta trajectòria cal afegir que va representar Catalunya en el taller Songbridge d'Europa Cantat l'any 2003, dedicat a cors infantils d'alt nivell de tot el món. I tot això mantenint vius en tot moment uns principis integradors i no selectius.

L'aprenentatge de la música coral en l'agrupació Sant Esteve comença als tres anys, de manera que hi ha diferents cors segons l'edat dels components:

El cor dels MENUTS, integrat per nens i nenes de tres i quatre anys. Comencen a viure la interpretació musical com a joc i com a experiència positiva i divertida. El porta la Sara Schkot.

El cor dels PETITS, integrat per nens i nenes de cinc a set anys. Juguen amb el so, el ritme, cantant i ballant, jugant i escoltant. Des del joc comencen a tenir consciència d'interpretar i de concert, cantant per a ells mateixos o per a d'altres persones. El porta la Sara Schkot.

El cor dels MITJANS, integrat per nens i nenes de vuit a onze anys. Ja tenen consciència del llenguatge coral i de la comunicació gestual per a interpretar el gest del director. A través del cànon acabaran fent polifonia i fins i tot polirítmia. El porta la Neus Ramoneda.

El COR III, integrat per nois i noies d'onze a divuit anys.

BALL DE PLAÇA

Escola FEDAC La Immaculada · Alumnes de 4t de Primària

Els alumnes de 4t, per saber sobre el Ball de Plaça de Castellar, hem buscat informació per internet i hem convidat, a la nostra classe, dos membres del grup: el President de l'entitat, en David Comellas, i la vicepresidenta, la senyora Rosa Lladós.

Els hem fet moltes preguntes i ells ens han contestat molt amablement, fins i tot ens han fet una demostració de com es balla. Ens ho hem passat molt bé!

L'origen

del Ball de Plaça o Ball de Gitanes ve de fa molts anys i està relacionat amb el Carnestoltes, una festa durant la qual la gent del poble feia xerriola i ballaven com "gitanes", fent burla de les festes dels rics.

És un ball típic del Vallès

del qual a Castellar se'n conserven documents des de mitjans del segle XIX.

Durant alguns anys es va deixar de ballar, però a partir de 1974 s'ha recuperat i s'ha ballat de forma continuada. Aquest mateix any es va formar una junta, es van redactar uns estatuts i es va nomenar un president, que va ser el senyor Albert Cornet.

El Ball de Plaça es pot ballar a la plaça i també en un local tancat.

Hi ha diferents colles

segons l'edat dels balladors: la dels petits, infantils, joves, solters, casats i la de jubilats.

Cada colla està formada de vuit a dotze parelles. La parella que va al davant de la colla són els Nuvis, porten el vestit diferent i també porten una bandera amb moltes cintes en les quals hi ha escrits els noms dels nuvis de cada any. Ells tenen el privilegi de triar el vestit.

Cada colla té el seu mestre/a i un o dos ajudants, que són les persones que cada any renoven o s'inventen noves coreografies per als balls.

Les colles de joves i solters assagen a l'Espai Tolrà i les altres colles ho fan al gimnàs de l'Escola Emili Carles Tolrà.

Tots els balladors, menys els més petits, porten unes castanyoles per acompanyar la música que toca la cobla.

Els balls

típics són: Pas d'entrada, Pas de Rubí, Contradansa, Jota, Polca, Marsurca... En total són quinze balls diferents.

Cada any es fa una trobada de colles de tot el Vallès a Montserrat i també es fan ballades per diferents pobles de la comarca.

El dia cinc de març de l'any 2000, el grup del Ball de Gitanes de Castellar va batre un rècord Guinness, amb una ballada protagonitzada per 1.002 balladors. Aquesta ballada es va fer per celebrar els 25 anys com a entitat en actiu.

A la classe hi ha algun company i alguna companya que han ballat el Ball de Plaça, fins i tot la nostra tutora ens ha explicat que ella, quan era petita, també l'havia ballat.

Fent l'entrevista al David i la Rosa ens ho hem passat molt bé i hem après curiositats que no sabíem d'aquest ball tant arrelat al nostre poble.

Gràcies David i Rosa.

GRUP PESSEBRISTA DE LA CAPELLA DE MONTSERRAT

Escola Joan Blanquer · Alumnes de 4t B de Primària

A la nostra escola ja és tradició de cada any, quan s'acosta Nadal, anar a visitar els pessebres.

Aquest any, els nens i nenes de 4t B hi hem anat dues vegades. La primera encara no estaven acabats i va ser molt interessant perquè vam poder veure com treballaven els pessebristes, com ho feien, quines eines feien servir, quins materials utilitzaven per fer els arbres, els llacs, la pluja, etc.

La segona vegada hi vam anar per fer una entrevista als senyors Joan Mª Garsot i Francesc Ferrer, que són dos pessebristes, i els vam preguntar moltes coses que ens interessava saber.

• Quan es va començar a fer pessebres aquí, en aquest local de la Capella de Montserrat?

A l'any 1956. Abans ja s'havien fet en altres llocs, com per exemple a l'escola Emili Carles, a l'edifici de les nenes.

• A quins altres països es fan pessebres?. Han anat a veure o a fer pessebres a altres llocs? Es fan pessebres a molts llocs del món?

Cada país té la seva manera de fer els pessebres. A Sudamèrica els pessebres són molt característics. Hem anat a fer pessebres a Alemanya, a Bèlgica, a França...

A Bèlgica i a Alemanya els pessebres són molt diferents, donen molta importància a les figures. Es fan les seves figures. Al País Basc i a Madrid els pessebres que fan també són diferents dels de Catalunya.

• D'on treuen les idees els pessebristes per fer els pessebres?

Els pessebristes sempre pensen en el pessebre que faran; tot l'any hi pensen. Aprofiten les vacances de l'estiu, fan fotos dels llocs on van, del que veuen i després ho apliquen als seus pessebres.

• Quins materials feien servir abans i quins fan servir ara?

Abans els pessebres es feien populars, de molsa i suro. Ara es fan més artístics. El que més es fa servir és el guix i el polietilè (porexpan). També es fa servir molsa però poc. Pel pessebre de la pluja es fa servir ciment perquè l'aigua no el faci malbé.

• Què es fa amb els pessebres després del temps de visites?

Els diorames grans es destrueixen, no es guarden. Els petits es guarden. Això els italians ho fan diferent, els guarden tots en sales immenses. Nosaltres no tenim espai per guardar-ho tot.

• De on surten els diners per comprar els materials?

De l'aportació voluntària que fan els visitants amb les entrades i també l'Ajuntament dóna una subvenció.

• A quina edat es pot començar a fer pessebres?

Si t'agrada s'ha de començar a casa. Als 12 o 13 anys es pot entrar a l'escola de pessebristes. A partir del mes d'octubre, els dissabtes al matí, un mestre pessebrista n'ensenyava.

• Què es guarda en el museu?

Els millors pessebres de cada any es guarden al museu. Els pessebres dels petits, figures i altres coses que es podran utilitzar l'any següent, també.

• Fa molts anys que fan pessebres ?

El senyor Garsot ens diu que sí, que fa molts anys, va començar de molt jove. El senyor Francesc Ferrer no tants, però sempre ha vist com el seu pare, que era un pessebrista amb molts anys d'experiència, en feia i sempre ha col·laborat amb l'entitat.

Ens ha agradat molt fer aquesta entrevista, ara ja sabem més coses que no sabíem. El proper Nadal tornarem a visitar els pessebres i recomanem que hi vagi tot-hom perquè són molt bonics.

Moltes gràcies.

COLÒNIES I ESPLAI XIRIBEC

Escola El Casal · Alumnes de 5è de Primària

La nostra mestra ens va parlar que havíem de fer un article per a la revista B-124 que aquest any es dedicava a les diferents entitats culturals del poble. A nosaltres ens van proposar conèixer i fer l'article del Moviment de Colònies i Esplai. A classe, entre tots, vam fer grups i vam decidir que faríem una entrevista.

Per això un dia en Gener Martí, responsable de l'entitat, va venir a classe a fer una explicació del Moviment de Colònies i Esplai. Li vam anar fent tota una colla de preguntes sobre el que nosaltres volíem saber, ja que ell en tenia molta experiència, i ens va explicar amb detall les coses que nosaltres li preguntàvem.

Amb aquest article us anirem explicant tot el que hem après i que hem anat treballant a classe.

En primer lloc vam pensar en aclarir alguns dels conceptes que no teníem prou clars.

Colònies: dies en que els nens van a una casa de colònies per passar un temps fent activitats, tenint més contacte amb la natura i convivint.

Esplai: lloc, normalment fix i al mateix poble, on van els nens a passar el seu temps lliure. Temps de lleure.

Un cop fet aquest primer pas, vam començar a treballar en l'elaboració de l'entrevista i la portada de la revista, esperant el dia en que el responsable de l'entitat vingés a l'aula.

Finalment vam escriure el text de l'article, vam pensar en les imatges que hi podríem posar i vam escollir la portada.

Va arribar el dia i a classe va venir el Gener per ser entrevistat per nosaltres.

Després d'una breu presentació, vam començar l'entrevista.

- Què és aquesta entitat?

L'entitat de Colònies i Esplai és un lloc on els nens comparteixen el seu temps lliure fent diferents activitats i jocs, coneixen altra gent, aprenen a conviure i on s'ho passen molt bé. És una entitat que es dedica a l'educació dels infants, molt familiar i molt arrelada al poble. Els encarregats de preparar aquestes activitats són els monitors que també conviuen amb els infants.

- Per què es fa?

Van fer aquesta entitat perquè abans els nens i les nenes a l'estiu no anaven de vacances. Per això un grup de persones del poble va proposar fer unes colònies a l'estiu perquè els nens i nenes del poble es divertissin, tinguessin vacances i aprenguessin a conviure; també per estar junts, per amistat, per aprendre a participar i per acollir a tothom. Al principi sempre es feien les colònies a la mateixa casa. Amb el pas del temps s'ha anat coneixent altres cases de colònies. Les diferents cases a les que s'han anat són: Castelleir (1967-1982), La Païssa (1982-1992), Sant Marçal del Penedès (1993-2011), La Bertrana (1996-1998/2007)

- Quan es va fundar?

Es va fundar el 1967 (fa 45 anys). Precisament aquest any celebrem els 45 anys i es farà una festa, que ja s'està preparant.

- Qui ho va fundar?

Ho va fundar un grup de persones del poble, pares de nens i nenes, que hi estaven interessades, com en Joan Pinyot, en Pere Genescà, en Ramon Casamada i mossèn Lluís Ferret.

- El moviment de colònies i esplai ha tingut sempre el mateix nom?

No, primer es deia *L'obra de colònies* i es feia només a l'estiu. Després, es va dir *Colònies i Esplai* i van començar a fer activitats al llarg de l'any i no només a l'estiu. Després es va dir *Moviment de Colònies i Esplai*, i ara, *Colònies i Esplai Xiribec*. El nom actual es va escollir d'entre diferents propostes i els nens i nenes el van votar, pensant en el nom d'un dels protagonistes dels Pastorets que es representen a l'entitat.

- Quan es fa?

Es fa els dissabtes pel matí des del més d'octubre fins al juny. Però un cop al mes es fa tot el dia. Ens trobem 3 hores, des de les 11 del matí fins a les 2 del migdia.

- On es fa?

Normalment ens trobem als locals que tenim al mateix edifici (edifici de les Escoles del Patronat Tolrà) on hi ha l'escola La Immaculada, davant la plaça Francesc Macià, al passeig Tolrà.

- De quina edat són els nens?

Hi ha nens des de primer de primària fins a sisè. També hi ha un esplai per als més petits (infantil), anomenat "Espai lúdic" i un altre, per a nois i noies del primer cicle de la ESO (Colles).

- Quines activitats s'hi fan?

Fem jocs i activitats per als nens: Gimcanes, excursions, tallers, manualitats, jocs, descobertes de ciutats i pobles, teatre (Pastorets), cantar, activitats de natura i sobretot, colònies a l'estiu. Un cop al mes fem una excursió de tot el dia.

- Feu molts esports?

Sí, cada dia. Fem jocs molt divertits però no competitius.

- Quants nens podeu arribar a tenir a l'Esplai?

Uns 50 nens i nenes.

- Què passa si plou?

Si plou es fan els jocs i activitats a dins dels locals.

- Com s'organitza un esplai?

Els esplais els organitzen els monitors, que es troben setmanalment i preparen les diferents activitats. Els nens també aporten idees. Un exemple de com funcionem podria ser l'activitat que s'està fent aquest trimestre. En primer lloc es va escollir el fil conductor de l'activitat i es va pensar en una cançó com a lema. A partir de la lletra de la cançó, es van organitzar les diferents activitats: una sortida, activitats d'esports d'aventura...

- Com us organitzeu?

Normalment es fan grups segons les edats. Tenim una cançó que es diu "I fes un crit ben fort" que serveix també, com a eix, per elaborar totes les activitats.

- Feu alguna festa especial?

Sí, el mes de desembre fem la Diada del Voluntariat que consisteix en fer una festa per a totes aquelles persones que dediquen el seu temps als altres, com en el nostre cas, ja que els monitors són joves voluntaris. Aquesta festa és per agrair-los la seva feina i també els hi fem un petit regal. Aquest any també hem preparat un videoclip.

També participem en moltes de les festes que es celebren al poble: Carnaval (fem una truitada), Nadal, Festa Major...

- Quin és el nombre màxim d'activitats que heu fet?

Unes trenta a l'any.

- Feu tallers d'estudi?

No, però aprenem coses jugant.

- Quantes colònies feu aproximadament a l'any?

Dos torns de colònies aproximadament a l'any. També es fan campaments per als més grans. Per Setmana Santa també es fan unes colònies.

- Quants nens i nenes acostumen a venir de colònies?

A les colònies hi van aproximadament entre unes 50 i 80 persones.

- Quin és el nombre màxim de nens i nenes que han anat en unes colònies?

El màxim nombre va ser uns 150 nens i nenes.

- Quines són les activitats que feu durant les colònies?

S'hi fan diverses activitats: esports, tallers, piscina, excursions, vetllades...

- Hi ha un servei mèdic?

No, hi ha una farmaciola per si algun nen o nena es fa mal.

- Què opina la gent de l'Esplai ?

A la majoria de gent que ve a l'Esplai els agrada molt, tant als petits com als grans.

- Quines escoles hi participen?

Les que vulguin i a les que els interessi la idea.

- Quina va ser la primera escola que va venir al moviment de colònies i esplai?

No hi van només nens i nenes d'una escola sinó de diferents escoles; a vegades n'hi ha hagut més d'una escola que d'altres.

- Feu molta publicitat?

Sí, bastant.

- T'agrada la teva feina?

Bé, jo sóc professor d'institut, però ja fa molts anys que també sóc monitor. Sí, m'agrada molt. Penso que sempre s'ha de jugar amb els companys i que sempre es descobreix alguna cosa en els esplais, a la platja...

- Quan vas començar a dedicar-te a Colònies i Esplai?

Als disset anys, ara fa uns quaranta-quatre anys.

I ja per acabar...

- Podem venir a visitar els locals?

Sí, sense cap problema.

- Esteu contents que fem un article sobre l'Esplai?

Sí, estem molt contents.

Després de fer l'entrevista i xerrar aquesta estona amb en Gener, hem conegut molt millor aquesta entitat del nostre poble.

Gràcies per venir a explicar-nos tantes coses de Colònies i Esplai i per la informació que ens has donat. Esperem que t'ho hagi passat tant bé com nosaltres. Hem après molt.

MOLTES GRÀCIES!!!!!!!!!!!!

GEGANTS A SANT LLORENÇ SAVALL

Escola Josep Gras · Alumnes de 5è de Primària

“Aquí a Catalunya, la tradició dels gegants està molt arrelada”.

La Quadrilla de Joan Muntada de Sant Llorenç Savall.

El passat 15 de gener es va batejar una nova geganta del grup de gegants de Sant Llorenç Savall. Per celebrar-ho van venir els gegants de Sant Feliu de Codines i els de Castellsir, que en van ser els padrins, i també la de Badalona. L'autor d'aquesta obra és en Lluís Quiñones. El nom que s'havia triat per a la nova geganta era Guida de Sa Vall, perquè era com es deia la parella d'en Joan Muntada, un gegant que ja feia temps que el teníem però a qui li faltava la parella.

En Joan Jané, president del grup de geganters del poble, va ser l'encarregat d'explicar la història d'en Joan Muntada, que era un bandoler, i la seva noia, Guida de Sa Vall.

Ens va explicar que en Joan Muntada robava bancs i s'enfrontava als soldats del rei i un dia el van ferir i com va poder va fugir a la muntanya i va anar a parar a una masia on s'hi trobava Guida de Sa Vall. A partir d'aquell dia sempre que tenia algun accident anava a visitar a la Guida perquè el curés; es van enamorar i al final es van casar. En Joan Muntada va morir en un combat.

La cerimònia del bateig va consistir en dos parlaments, el d'en Joan Jané i el de l'Alcalde, Sr. Ricard Torralba. Un cop acabats, es va procedir a destapar la cara de la geganta i, entre aplaudiments, li van llençar una pluja de confeti.

Juntament amb els gegants padrins, van iniciar una cercavila fins a la Casa de Cultura, on per finalitzar l'acte van fer una ballada conjunta. Més tard les colles geganteres es van reunir en un dinar de germanor.

Amb motiu del bateig de la nova geganta, hem tingut l'oportunitat de realitzar una entrevista a Joan Jané i Pere Rifà, president i cap de colla de la Quadrilla d'en Joan Muntada, respectivament.

· Des de quan, Sant Llorenç, té un grup de geganters?

Sant Llorenç ha tingut dos grups de geganters. El primer va estar actiu des del 1993 fins el 1997; i va ser qui va crear en Capablanca i la Genoveva. La Quadrilla d'en Joan Muntada és el grup actual, i es va fundar l'any 2008.

· De qui va ser la idea de crear aquest grup?

La idea la van tenir en Pau Argemí i en Jaume Grau, que van ser els qui van fer una crida a tothom que hi pogués estar interessat. I entre les persones interessades ens hi trobàvem nosaltres.

· Quants membres el formen?

En aquests moments som un grup d'unes 16 persones.

· Com us organitzeu?

El grup està format per 3 seccions: portadors i guies, grallers i tabals, i cada dimecres ens reunim a la Casa de Cultura per assajar les músiques, els passos... Però quan ho hem de fer amb els gegants, ho fem a la Vall Xica, que és on els tenim guardats. A nivell d'entitat, tenim un president, en Joan Jané; un cap de colla, en Pere Rifà, i un responsable per a cada secció.

· Quantes hores dediqueu a fer de geganters?

Hi dediquem moltes hores perquè som pocs els qui formem aquest grup i de feina n'hi ha força: presentar documentació a l'Ajuntament pels projectes que volem dur a terme, organitzar el calendari d'activitats, organitzar les sortides o les visites, planificar activitats per tal de recollir alguns diners per subvencionar part de les sortides o de les visites, assaigs, construir els gegants... i el més important: participar en la cercavila.

· Per què dediqueu temps a fer de geganters?

És una qüestió personal. Però en termes generals, perquè ens agrada i perquè sempre havíem trobat a faltar els gegants en les festes majors de Sant Llorenç i algú se n'ha d'encarregar. També perquè veure la resposta que dona el públic a una cercavila ens fa continuar amb més ganes.

· És difícil fer de geganter?

No ho és de difícil, però cal practicar. Tothom qui vulgui s'hi pot apuntar. Els majors de 15 anys poden portar els gegants i els menors de 15 els capgrossos. El més fàcil és caminar. El més difícil és ballar i aquí és on es nota si s'ha practicat molt o no. I si no hem practicat és quan tenim por que el gegant ens pugui caure. Els nervis es passen en el procés d'organització de la trobada de gegants o, a vegades, quan hi ha molta gent a la cercavila i tens la sensació que no podràs passar. Normalment ens ho passem molt bé.

· Expliqueu-nos algunes característiques dels nostres gegants.

Ens aquests moments tenim 5 gegants: en Capablanca i la Genoveva, la nena del SET, en Joan Muntada i la Guida de Sa Vall. Excepte la nena del SET, que porta el nom del grup escolta de Sant Llorenç, els altres 4 tenen noms de persones que han viscut per Sant Llorenç o els seus voltants. Normalment per triar el nom ens documentem, consultant documents històrics.

Els gegants més vells pesen entre 80 o 90 Kg i tenen una alçada de 4 metres i estan fets de fusta, paper cartró, fibra de vidre, guix i cola. En Joan Muntada i la Guida, tenen la mateixa alçada que els anteriors, però pesen menys, entre 40/45 Kg, perquè estan construïts amb porexpan.

· Quina edat tenen els nostres gegants?

En Capablanca i la Genoveva van ser els primers que es van construir i tenen uns 25 anys. En Joan Muntada, 5 anys, La nena del SET, 3 anys i la Guida, 2 setmanes.

· Per què vareu decidir construir una altra geganta?

Perquè en Joan Muntada no tenia parella i d'aquesta manera tindríem quatre gegants. Cal dir també que quan hem d'anar a les cercaviles de fora de Sant Llorenç només ens podem emportar en Joan Muntada i la Guida, perquè els vells pesen massa i no tenim prou geganters per rellevar-nos.

· En construïreu més?

Ens agradaria de fer-ho, però abans ens caldrà augmentar el nombre de geganters.

· Quin és el que us agrada més?

Aquesta també és una qüestió personal, cadascú té la seva preferència.

· Com organitzeu la cercavila? Itinerari, gegants que hi participen, calendari.

Pensem un itinerari, i el presentem a l'Ajuntament. Intentem passar per carrers cèntrics, però a la vegada intentem variar el recorregut per tal que tothom tingui la seva cercavila.

· Alguna vegada heu tingut algun accident?

Més que un accident podríem dir que han estat petits incidents. El dia del bateig de la Nena del SET, aquesta va caure per un problema de coordinació. I en Joan Muntada, per un cop de vent. Tots dos encara mantenen "les ferides de guerra".

· Quants quilòmetres podeu fer carregant els gegants?

En podríem fer molts, si tinguéssim relleus, però com que som pocs, el màxim que hem aconseguit ha estat 3 km.

· D'on neix aquesta tradició? Només es fa a Catalunya o també es fa en altres llocs?

Aquesta tradició es remunta als segles XV i XVI. Aquí a Catalunya està molt arrelada, però també ho està a Aragó, Navarra, Bèlgica i França.

· Hi ha algun gegant que mesuri més que els nostres?

A França o Bèlgica tenen un gegant que fa 8 o 9 metres d'alçada i pesa uns 400 Kg. I hi ha d'haver 8 persones per moure'l. A Catalunya els més alts fan uns 4,25 m.

JOAN MARTÍNEZ COLL, CANTANT, ACTOR I PROFESSOR

Oriol Roa Aymerich i Sergio García Ferrer
Alumnes 4t d'ESO · INS Castellar

· On i quan vas començar a fer teatre?

Uf! Vaig començar a l'adolescència i, després d'haver fet estudis de cant, em vaig especialitzar en l'apartat teatral.

· Què t'ha aportat professionalment?

Tot. Professionalment, per un cantant-actor, el fet d'estar dalt d'un escenari, el tracte directe amb el públic, el conèixer amb gent important, et fa sentir especial. Et fa aprendre, no només a nivell professional, sinó també a nivell vital.

· Com veus el teatre? Com a hobby o com a feina?

Ho pots enfocar de les dues maneres, tot i que, per a mi, està dintre de l'àmbit professional. De tota manera, quan es fa com a hobby cal també fer-ho amb el màxim de rigor i professionalitat.

· Quin gènere t'agrada més?

El gènere teatral que m'agrada més, tot i que m'agraden tots, és el musical.

· Has estudiat en alguna acadèmia?

Sí, vaig fer la carrera de cant al conservatori. També he fet diversos cursos d'interpretació a diferents llocs.

· Has sigut alguna vegada professor de música?

Sí, vaig treballar a una escola de música fent classes de solfeig, cant i cant coral i després he fet moltes classes particulars de cant; en algunes d'aquestes preparava actors per a càstings musicals. També vaig treballar molts anys com a professor de música de secundària a l'IES Sabadell.

· Quina és la teva experiència com a professor de teatre?

Quan treballava a l'IES Sabadell, vaig crear una assignatura de teatre musical que es va desenvolupar durant molts anys, que va portar a crear activitats extraescolars de teatre i un grup de teatre amateur. A l'escola Sagrada Família he estat professor de teatre durant vuit anys. També a l'IES Castellar he muntat variables d'interpretació, lligant sempre la música amb textos teatrals i coreografies.

- Per què et vas dedicar a l'ensenyament?

A la meua vida sempre ha estat present el camp de l'ensenyament. Quan estudiava a la universitat jo era solista en una coral, i en un cor de cambra i, a la vegada, donava classes tant de música i d'altres assignatures per a poder subsistir. Més tard la vida em va portar més al camp de l'ensenyament i la pedagogia musical, combinant-lo en la mesura que ha estat possible amb el món musical i teatral professional.

- Canviaries el teatre per l'ensenyament o seguiries compaginant les dues coses?

És molt difícil viure del teatre quan tens una certa edat. En aquest moment penso que he de seguir compaginant-les. En altres moments, m'ho he pensat, però ara mateix no.

- Com va ser la teua primera sensació al pujar a un escenari? On va ser?

Molt difícil. Va ser al Teatre Municipal La Faràndula, de Sabadell. Jo feia d'Eloi, el personatge protagonista en una versió de concert de *Cançó d'amor i de guerra*. Quan vaig veure l'escenari i el teatre ple de gent, em tremolaven les cames. Pràcticament em van haver d'empènyer per sortir a l'escenari. Quan ja era a l'escenari vaig començar amb por i no vaig gaudir tant com m'esperava.

- Quina ha sigut la teua millor experiència al teatre de gran i petit format?

Com a gran format, vaig treballar a l'Antologia de la Sarsuela, que es va fer fa un any a la plaça de toros de Las Ventas, a Madrid, produïda per la companyia Miramón Mendi; els mateixos productors de sèries de televisió com *Aquí no hay quien viva* i *La que se avecina*. La infraestructura era impressionant! Una superproducció amb molt de pressupost. També ha estat molt entranyable treballar en escenaris com Les Arenes de Nimes a França, al Teatre Medieval de Carcassone, o a casa nostra, al Tívoli i al Coliseum de Barcelona. En petit format, l'últim musical que vaig fer va ser *Cole Porterland*, basat en cançons de l'artista amb el mateix nom, on jo n'era el protagonista.

- Tens algun referent en el món de la interpretació?

Sí, i tant!!!. Sempre he admirat les grans estrelles del musical com Fred Astaire, Gene Kelly o Julie Andrews i, a casa nostra, els grans mites d'interpretació dramàtica com Amparo Rivelles, Jordi Dauder, Josep Maria Pou o Concha Velasco. A l'hora de treballar i preparar partitures del musical, estudio i analitzo molt les interpretacions dels grans cantants actuals com Bernadette Peters, Liz Callaway, Maria Friedman, Colm Wilkinson, John Barrowman, etc.

- Què signifiquen per tu aquests artistes?

Per mi són la perfecció a l'escenari, rigorositat i musicalitat extrema i, alhora, emotivitat i expressió.

- Com a professor, quan va ser la teua millor etapa?

Sens dubte l'etapa de professor de música a l'IES Sabadell, tenint en compte que era un institut experimental, i que no només era ensenyar, sinó organitzar tots els continguts de la matèria de música. Jo era molt més jove i tots anàvem molt perduts a l'hora de decidir què havíem de fer a classe i quin contingut calia donar. En definitiva, experimentàvem amb la matèria i compartíem amb companys les experiències resultants. Va ser molt enriquidor.

- Quant fa que treballes a l'IES Castellar?

Vaig començar a treballar-hi fa setze anys, l'any 1995. Realment, ja es pot dir que és com casa meua.

- De què has estat professor a l'IES Castellar?

La meua plaça titular és de professor d'anglès, tot i que sempre he fet incursions en teatre i música, sempre en camp optatiu. També em considero una persona molt involucrada en la vida de l'institut i, per tant, sempre he realitzat tasques de gestió, en un camp o un altre.

- Com ha influït la teua experiència teatral en la vida de l'IES Castellar?

Actualment i des de fa 4 anys, coordino l'Associació Esportiva i Cultural del centre. A través d'ella, gestiono els extraescolars que es fan anualment. A part dels extraescolars esportius, sempre he vetllat per donar una oferta d'interpretació teatral. Això ha fet que hi hagi un gran nombre d'alumnes interessats en el tema. El grup Ilàrgria, format per alumnes i exalumnes, capitanejats per l'Eva Pérez, la seva professora-monitorea de teatre extraescolar, han aconseguit grans èxits amb els seus muntatges i, alguns d'ells, fins i tot es plantegen la interpretació com a una sortida professional a la seva vida. Alguns d'aquests muntatges han estat *El despertar de les primaveres* o *4D Òptic*.

- Com animaries a la gent per què facin teatre?

Utilitzaria el teatre com a recurs. Jo sóc un defensor acèrrim de l'assignatura de teatre a primària i secundària. Crec que ajuda molt a formar-te com a persona i per a molts nens té fins i tot un caire terapèutic. Independentment d'això, el teatre és un mode de vida que crec que tothom ha de tenir l'oportunitat d'experimentar.

- Quins valors té per tu la interpretació, en general?

A nivell de formació, l'experiència em diu que a molts alumnes que tenen problemes a l'hora d'expressar-se, els ajuda en la faceta d'exterioritzar els seus sentiments. Mirat des del nivell professional, el valor de compartir, de formar part d'un tot en el qual moltes persones hi col·laboren, i totes són essencials i, alhora, fer que la gent gaudeixi i visqui una experiència que tu li expliques. Per mi, és un acte de compartir el meu interior.

- Vols donar algun consell per què la gent segueixi esforçant-se per aconseguir els seus somnis?

S'ha de lluitar, no donar-se per vençut, formar-se i aprofitar qualsevol moment i oportunitat per viure el teatre i veure com les grans figures del món del teatre surten endavant i, sobre tot, pensar que mai és massa tard.

DESCOBERTES A L'ESBART TEATRAL DE CASTELLAR

Escola Emili Carles Tolrà · Alumnes de 1r i 2n de Primària

El divendres 13 de gener, la classe dels Volcans (2n) i la classe de les Flors (1r) vam anar a visitar l'Esbart Teatral de Castellar, ETC. Allà ens esperaven en Llorenç i en Marc per explicar i ensenyar-nos un munt de coses sobre aquesta entitat cultural. Ells dos són exalumnes de l'Emili!

L'ETC està al carrer Major, davant de la botiga de l'STOP i a prop del mercat. Antigament la gent el coneixia amb el nom d'Ateneu, que en un altre idioma vol dir "lloc on es reunia la gent". L'edifici fa poc va celebrar el seu aniversari. L'any 2010 va fer 100 anys.

L'ETC és una entitat de Castellar que fa teatre, les lletres que fa servir pel seu logotip volen dir:

Una de les primeres coses que ens van explicar quan vam arribar va ser que dintre de l'Esbart no només es fan coses de teatre, sinó que hi ha altres grups de gent que fa altres coses: com portar els gegants, La colla gegantera; fer de diables, La colla de Diables i Espurnes; i el grup de timbalers que acompanyen a les dues colles (gegants i diables) sempre que surten pel carrer.

Ara us anirem explicant tot el que ens van ensenyar en Marc i en Llorenç:

LA SALA DE BUTXACA

La primera sala que vam veure va ser la sala d'assaig, on hi havia moltes cadires plegades, instruments de percussió (tabals, caixes...) i instruments de vent (gralles), una taula plena de coses, tres lletres (ETC) molt altes que feien com dos de nosaltres i que estaven fetes de paper de diari i revistes, i uns gegants amb un pal que va enganxat a una motxilla i que no pesen tant. Aquesta sala es diu "sala de butxaca"

L'ATTREZZO

Darrera la sala hi havia el vestuari on es desen tots els vestits, barrets, joies, perruques, maquillatge...; i tots aquells estris petits que necessiten per fer l'obra i que tots junts es diuen Attrezzo.

EL TALLER

També hi havia una sala amb materials tècnics com llums, cables, focus... i, al fons, el taller per fer els decorats pel teatre. Aquí també guardaven uns quants caps grossos fets per d'altres escoles que abans sortien als cercaviles i que alguns vam comprovar que pesaven molt.

En aquest lloc també guarden coses la colla de diables de Castellar que surten sobretot per Festa Major als correfocs. Els diables són com els dimonis. Porten una arma semblant a una forquilla que sembla que sigui per punxar el cul i que es diu forca o maça. La maça serveix per posar els petards que amb el foc s'encenen i comencen a girar. Dins la colla de diables del poble també hi ha les "Espurnes" que són una colla de nens i nenes que surten amb els diables del poble als correfocs. Al taller, també hi havia el drac VÍbria que acompanya els diables en els correfocs. Té el coll molt llarg i treu foc i fum per la boca.

EL VESTÍBUL

Després vam anar al vestíbul de l'Ateneu on hi ha els gegants, la Lluna, que pesa 60Kg (més o menys com dos de nosaltres) i l'Estel, que pesa 20kg (una mica menys que nosaltres). El Sol, que és el gegant més vellet, ens van explicar que està en un taller d'un altre poble per reparar-lo i fer-li un vestit nou.

En aquesta petita sala vam imitar els gegants com ballen. Vam deixar les mans mortes perquè giressin. Els gegants, al vestit, tenen un forat perquè els senyors que el porten puguin veure el carrer.

Al vestíbul, també és on venen les entrades pel teatre i on la gent s'espera abans de començar l'obra en els bancs que hi ha.

LA SALA DE PETIT FORMAT

Vam pujar unes escales i vam arribar a la sala on es fa teatre, que es diu "Sala de petit format", perquè només hi caben 100 persones. Les cadires on seu el públic es diuen butaques.

L'escenari

En aquesta sala, hi ha un escenari. L'escenari és on actuen els protagonistes de l'obra. L'escenari té llums de tots colors que pengen d'un lloc que es diu graella, uns altaveus per on surt el so, unes cortines molt grans per on surten i s'amaguen els protagonistes de l'obra, i les finestres estan pintades de negre perquè no entri la llum de fora.

Els camerinos

Darrera l'escenari hi ha els camerinos, que és el lloc on es vesteixen, maquillen i pentinen els actors i les actrius que fan l'obra de teatre. Hi ha un mirall molt gran amb llums a dalt. També hi ha un lavabo petitó.

Sala de tècnics

Al fons de la sala hi ha l'espai dels tècnics de llum i de so, que són els que vigilen que tot surti bé. També és des d'on engeguen i apaguen els llums de la sala o de l'escenari, posen música si cal i fan efectes especials si es necessiten.

Abans de marxar, ens van explicar que al mes de febrer començarien un curs de teatre per a nenes i nenes de la nostra edat.

Moltes gràcies Llorenç i Marc per ensenyar-nos l'Esbart!!!

ELS GEGANTS DE LA NOSTRA ESCOLA I DE CASTELLAR

Escola Sant Esteve · Alumnes de 1r de Primària

QUÈ ÉS UN GEGANT?

- Raúl:** "És un titella gran amb una estructura de fusta. I surten per les Festes Majors"
- Mariona:** "És un ninot gegant"
- Yaiza:** "Està fet de paper i cola i de fusta. Els braços són xurros de piscina"
- Manuel:** "És un titella gegant, i a dins es fica un senyor"

QUÈ ÉS UN CAPGRÓS?

- Àlex:** "El cap és molt gran i està fet de paper de diari. Un nen va vestit amb una disfressa"
- Quique:** "Té un cap molt gros que se'l posa un nen que té un vestit"
- Meixí:** "Un cap molt gros que es fiquen els nois dins el cap"
- Lídia:** "Un cap de paper que no té cos"

Esteve

Cinta

EL PROJECTE DELS GEGANTS

Els nens i nenes de Primer han fet el projecte dels gegants. Paral·lelament han treballat els gegants de Castellar i els de l'escola.

Ja fa uns dos mesos, vam visitar els gegants de Castellar; el Sol, la Lluna i l'Estel. Després d'escoltar l'explicació, es van poder posar a dins i mirar a través de la reixeta. Va ser tota una experiència.

Després, a l'escola, vam treballar amb profunditat els nostres gegants, l'Esteve i la Cinta, ja que els nens i nenes de Primer no van participar en la seva construcció el curs passat.

Vam mesurar l'alçada, el pes, vam fer una llarga descripció, vam veure les diferències entre gegants i capgrossos, vam fer-los un carnet d'identitat, vam ballar amb els 4 capgrossos de l'escola... i ens els vam fer més nostres.

Al mesurar l'alçada, vam aprofitar per comparar mesures i per introduir el concepte de metre i de centímetre. I al pesar-los, el concepte de Kg.

Amb totes les dades vam construir aquest esquema-resum dels gegants de Castellar i els nostres gegants.

Fent aquest projecte, de ben segur que s'han apropat a la tradició gegantera del nostre país.

ELS GEGANTS DE CASTELLAR

Els gegants de Castellar són el Sol, la Lluna i l'Estel.

Els hi van posar aquests noms per representar el dia i la nit.

Els van construir els joves de l'Esbart Teatral de Castellar.

Estan fets de ferro, de fibra de vidre i de fusta.

Són força alts, per això són els gegants del poble.

El Sol fa 4 metres d'alçada, la Lluna 3 i mig, i l'Estel 2 metres i 75 centímetres.

Els primers gegants que van fer van ser el Sol i la Lluna, que ja tenen 32 anys.

L'Estel té 6 anys menys. En té 26.

L'Estel el van fabricar perquè el poguessin portar nois més joves i més baixets.

Ja fa molts anys que els tres gegants surten a ballar per la Festa Major.

Els acompanyen la colla gegantera, els grallers, els capgrossos i molts nens i nenes que surten a veure'ls.

Sol

Lluna

Estel

ELS GEGANTS: DE LA NOSTRA ESCOLA DE CASTELLAR

	Esteve	Cinta	Sol	Lluna	Estel
Què representen?	Un nen	Una nena	El dia	La nit	La nit
Quants anys tenen?	0 anys	0 anys	32 anys	32 anys	26 anys
Qui els va construir?	Els nens de l'escola i alguns pares		Els joves del teatre de Castellar		
Quant fan d'alçada?	2 m i 47 cm	2 m i 52 cm	4 m	3 m i 50 cm	2 m i 75 cm
Quant pesen?	14 kg	13 kg	60 kg	48 kg	18'5 kg
On els podem trobar?	A l'escola Sant Esteve		Al vestíbul de l'Esbart Teatral de Castellar		
Qui els pot portar?	Els nens de 6è		La colla de geganters		
Qui els acompanya?	Els 4 capgrossos		Els músics i geganters		
Aficions?	Ballar		Ballar		

ESPERANT UN RELLEU

Kadí Kamara, Karol Cancino i Judith Ramírez
INS Puig de la Creu

Som un grup d'alumnes de primer i segon de Batxillerat de l'Institut Puig de la Creu, que hem realitzat una entrevista a Josep Ramon Recordà, el principal editor de la revista cultural "Artilletres". Es tracta d'una revista que durant els darrers 25 anys ha omplert les seves pàgines d'informació sobre art, literatura i moltes altres formes d'expressió. Nosaltres ens hem interessat per l'assumpte perquè ens ha sorprès el fet que la revista procedirà al seu tancament. El professor de llengua i literatura catalanes del nostre institut, Josep Lluís Badal, ens ha ajudat a posar-nos en contacte amb Recordà. El nostre interès per la revista ens ha dut a interessar-nos-hi cada vegada més i realitzar-la ha estat una aventura interessantíssima. Ja des del primer moment, Recordà ens ha semblat una persona tranquil·la i pausada, entregada a la seva feina. Tot i això, no hi havia temps per perdre, i així que hem arribat ens hem posat a la feina. Recordà, professor de llengua i literatura catalanes i ànima gairebé única d'"Artilletres", ha estat sempre pacient i amable amb les nostres preguntes:

Antoni Tàpies al seu estudi
(Foto: Robert Ramos/RVUR)

Tàpies i els llibres

Antoni Tàpies (Barcelona, 1923) és probablement el millor artista català vivent. El desembre del 2002 va presentar a la seva fundació una exposició titulada "Escriptura material. Llibres" en què mostrava les il·lustracions que ha fet en diverses llibres durant més de mig segle (les primeres van ser dedicades a Joan Brossa, el 1948). Els llibres exposats ocupaven els tres pisos de la Fundació Antoni Tàpies, l'edifici modernista del carrer Aragó de Barcelona. Va ser una clara demostració del treball llarg i lo-

tens, i gairebé diva de l'amor, que Tàpies ha tingut de sempre pels llibres i pels escriptors i pensadors que el van ajudar a formar-se adequadament en la seva joventut, cosa que podem veure perfectament en la seva autobiografia "Memòria personal" (1978), una de les grans aportacions a la memòria catalana.

És per tot això que hem volgut que una litografia seva il·lustrés la portada del 20è aniversari d'Annuares. Ens ha fet una gran il·lució i la hi dediquem com un petit homenatge.

Catàleg de l'exposició «Tàpies. Escriptura material. Llibres» (2002)

- Com va sorgir la idea inicial de crear la revista?

La revista "Artilletes" va néixer el 1986. En 25 anys, el món ha canviat molt. Als 70s i 80s, quan va acabar el franquisme, no hi havia ordinadors, no hi havia Internet ni totes les xarxes socials que ara coneixem. Aleshores les revistes eren el lloc on s'expressaven les inquietuds literàries, culturals, socials, polítiques i on es treballava a favor d'una llengua i d'una cultura. Aquí a Castellar, no hi havia cap revista d'art i lletres, és a dir, cap revista que parlés de literatura, de poesia, d'art, de dibuix... Per això, jo i uns quants més vam decidir crear una revista que servís perquè els artistes del poble s'expressessin, com un mitjà de comunicació.

- Per què es va escollir un tipus de paper de tan bona qualitat per fer-la?

Això és una qüestió estilística. Vaig estar molt de temps pensant: "Com faràs, com organitzaràs les coses?". Per anar bé, cal tenir en compte tot això. Pensar, rumiar, parlar amb la gent, etc. Aleshores jo vaig creure que si una revista volia tenir èxit havia de ser de qualitat. Perquè una revista feta de qualsevol manera no hauria tingut cap acollida.

- Però això va suposar més diners a l'hora de fer la revista, no?

No, no. És que aquí passa una cosa. Aquí a Castellar, qui és el pastisser que ven més? El més car és el que té la fama de ser més bo. Aleshores tothom va a comprar-hi panellets, coques. En canvi, ara a cada cantonada hi ha algun pastisser que va fent, però si no és gaire bo, no té èxit. Jo crec en la qualitat. Per tant, si volem tenir èxit, hem de fer una revista diferent, amb personalitat pròpia i que sigui el màxim de bona possible. Això farà que la gent ho compri. Perquè si hem de fer una "merdeta", això no tindrà èxit. Per exemple, fan una obra de teatre que és cara, però vénen grans actors i la gent hi va. De vegades, al Palau Sant Jordi, fan concerts i valen 50 euros, i, en dos dies, entrades exhaurides, com amb Coldplay. Hi anem nosaltres, allà, i, escolta'm, no ens ve a veure ningú. Però si és molt barat? I què? La gent s'estima més pagar-ne 50 per veure els grans "cracks" de la comunicació que pagar 1 o 2€ per anar a veure a uns que no valen res. La qualitat al final s'imposa i triomfa i té èxit. El preu és un altre tema; la subscripció a la revista valia sis euros feia vint anys, i ara en val onze l'any. És poc per ser una revista de qualitat. L'altre dia vaig anar al Rosselló i només el peatge de l'autopista d'anada em va costar 12,05 i de vinguda igual. Ja tens la subscripció de 2 anys només en anar i tornar.

- Té col·laboradors o socis? Com fa la temporització?

Érem quatre persones quan vam començar, però al cap de poc temps la gent es va anar cansant i, per atzars de la vida, ho van deixar. Com un jove del carrer on visc que, per raons de feina, se'n va anar a Anglaterra. Un, malauradament, va morir. Els altres encara són vius, però se'n van anar cansant. Bé, aquesta revista té pros i contres, per això surt només un o dos cops l'any. Pots anar fent tranquil·lament dient als col·laboradors que d'aquí tres mesos em passin alguna cosa que tinguin, alguns poemes, etc. Llavors, quan m'ho entreguen, ho passo a l'ordinador i els ho ensenyo perquè vegin com ha quedat, comprovin si hi ha cap errada, etc. Després m'ho tornen i ho refaig. Si això m'ho donen abans de Nadal, a les festes ho faig i cap al gener ho porto a la impremta. Sortirà al maig, per tant, vol dir que hi ha molt de temps.

- Llavors quins motius el van portar a tancar la revista?

Les coses s'han de pensar molt quan has de fer-les i també quan les has de deixar. Jo fa temps que estic cansat de tanta feina, els col·laboradors s'han anat morint en 25 anys, que és una generació de pares a fills. No va ser pas d'un dia per l'altre, ja feia temps que pensava: "Arribarem als 25 anys que és una bona xifra. Jo plegaré i diré a algú altre si vol fer-ho". He escrit a l'últim número donant les gràcies als col·laboradors i dic que espero que hi hagi algú que agafi el relleu. Ningú ha contestat. És cert que vivim en temps difícils però sempre ha estat difícil portar endavant una revista cultural. Jo crec que la falta de resposta en bona part és per dues raons. La gent s'adona de que això és molta feina i de que porta molts mals de caps. També s'adonen de que pots veure aquesta informació gratuïtament en una pàgina web. El dia que vulguis i on sigui. Nosaltres fèiem tres-cents exemplars per a un poble que ha passat de 2.000 habitants a 22.000. La Forja abans venia 1.200 exemplars i ara, a causa de la competència deslleial que li fa l'Actual, en ven menys. Però els joves no hi participeu, no la compreu, no la llegiu. En canvi, al Facebook, hi aneu amunt i avall.

- I què en penseu de fer publicitat?

La revista es manté amb una publicitat municipal que cada cop és menor a causa de la crisi, i dels subscriptors. I com que tots ho fem per l'amor a l'art, com qui diu, ningú cobra i només s'ha de pagar el preu de la impremta. Però tot el tema cultural costa. Nosaltres quan vam fer vint anys, vam fer una exposició a l'arxiu d'història on hi exposàvem molts originals. Cent vint-i-cinc artistes hi van participar i van mostrar les seves obres. Servia per fer una exposició d'art, per fer una mica de propaganda i que la gent ho veiés. Ho vam fer durant la festa major i va ser decebedor. A la inauguració hi vam anar jo i cinc o sis persones. Durant la festa major, hi havia tardes que en venien un, dos o cap. Només vam aconseguir un o dos subscriptors i prou. I això ens va portar molta feina de muntar, entre els quadres i dibuixos que teníem, posar-los en marcs, etc., i diners. Per exemple, aquest Nadal vaig anar a veure, al centre excursionista, les exposicions de fotografia. Arribo allà i veig que està tot tancat. Em van dir que era perquè no hi entrava ningú. Les sales d'exposicions no tenen èxit. En canvi la baixada de trastos estava plena de gent...

Aquí finalitza la part més important de l'entrevista, que se'ns va allargar força. En general, va ser una conversa agradable, plena d'exemples molt propers al nostre entorn que ens ajudaven a entendre millor la situació. Primer, ens va servir per obtenir informació interessant sobre el procés de muntatge d'una revista com aquesta, la dificultat de portar-la i tot el que suposa. Qui no té curiositat per conèixer els mecanismes interns d'una revista de qualitat? Però aquesta també ha estat una experiència enriquidora, que ha servit per reflexionar sobre el món en què vivim; per plantejar-nos per què les generacions actuals semblen tenir tan poc interès en la divulgació cultural. Ens sembla digne i exemplar el fet que la revista "Artilletes", tot i tenir pocs col·laboradors, donés tanta importància a la qualitat. Això suposa moltes hores de dedicació i diners i molt amor a la cultura. És per això que ens sembla una llàstima que s'hagi de deixar de publicar perquè ningú està interessat a continuar-la. Això tindrà diverses conseqüències. La primera i més evident és que molts artistes ja no podran mostrar els seus treballs. El seu art ja no serà transmès amb facilitat i aquesta font cultural es perdrà, amb tot el que això suposa a nivell sociològic. La superficialitat d'Internet està canviant els nostres paradigmes mentals: la informació ràpida i superficial predomina sobre la de qualitat, i això repercuteix sobre revistes culturals com "Artilletes" i, òbviament, sobre les nostres vides. Evidentment, cada època té les seves coses bones i dolentes. I de la nostra petita experiència amb "Artilletes" ens hem endut un bon munt de reflexió i anàlisi. On aniran a parar? Per últim, no cal dir que, si algú hi està interessat, pot posar-se en contacte amb Josep Ramón Recordà a través de les adreces que figuren a l'últim número de la revista.

BALL DE BASTONS

Escola Bonavista · Alumnes de 5è de Primària

Els alumnes de 5è de l'escola Bonavista hem volgut conèixer una de les entitats culturals del nostre poble, "El Ball de Bastons", i hem tingut el plaer de comptar amb les aportacions del seu president, el senyor Antonio Castillo i del seu fill Jordi (exalumne de la nostra escola).

Així hem après que aquest ball és una dansa tradicional i popular d'arreu del món, on el so del bastó centra l'atenció i que hi ha llocs on l'anomenen "Paloteaus", paraula derivada de pal.

També ens ha explicat que els orígens del "Ball de Bastons" poden tenir relació amb:

1. Els guerrers, perquè els soldats per entrenar-se utilitzaven espases de fusta i en les estones d'esbarjo, per divertir-se, dansaven picant-se entre ells formant coreografies.
2. L'agricultura, doncs se sap que a l'antiguitat, els conreadors, per demanar als deus que els donessin bones collites, picaven la terra amb els seus bastons, tot cantant i ballant.
3. Els traginers, que era la gent que es guanyava la vida portant mercaderies d'aquí cap allà en els seus carros. Sovint eren atacats pels bandits i llavors, per defensar-se, utilitzaven pals, i a l'arribar a les fondes on paraven, explicaven com s'havien defensat.

Ens hem assabentat que a l'actualitat, a Catalunya, hi ha més de 2.000 bastoners i bastoneres repartits en més d'un centenar de Colles; que la riquesa del "Ball de Bastons" es troba en el vestuari, en els bastons, en les músiques, en els diferents instruments (gralla, tabal, flautí, flauta, sac de gemecs, acordió diatònic o de botons, violí...), en els picarols, en les espardenyas, en el nombre de balladors per colla, en la varietat de maneres de ballar... i que a Castellar de Vallès va ser introduït l'any 1924 per tres joves de Granera que van venir a viure al nostre poble.

Centrant-nos en Castellar, ens va dir que:

Fins a l'any 1970 aquesta dansa sempre havia estat ballada exclusivament per nois i homes en grups de 8 balladors, i no de forma continuada. Així, va haver-hi colles en els anys 1924-25, 1933-36, 1940-45, 1946-54 i 1962-64.

Que és a partir de l'any 1975 que hi ha una renaixença, incorporant-se les noies a la Colla, passant a ser grups de 8 nois i 8 noies (va ser la segona de Catalunya integrada per balladores).

Que a l'any 1978 es crea la Colla dels Petits per donar continuïtat a l'activitat bastonera, i una mica més tard es crea la Colla dels Joves.

Després, molt amablement, van contestar a aquestes preguntes:

L'Oriol i l'Òscar volien saber si alguna vegada havien pres mal practicant amb els bastons.

El que van contestar:

Que quan encara no tenien pràctica, sí que es donaven cops i es feien mal, però a mesura que n'anaven aprenent, cada cop es feien menys mal.

La Natàlia i la Maria estaven interessades en la vestimenta.

La resposta:

Cada Colla de ballarins es pot vestir com vulgui (tant pel que fa al color com al disseny), normalment es porta una samarreta, una faixa, un mocador, uns pantalons (en cas de les dones, faldilles), unes espardenyas, uns camals amb picarols i dos pals; però la vestimenta pot variar segons la Colla.

L'Aina D i l'Arnau volien saber si havien anat a algun campionat de Catalunya, d'Espanya o del món.

El que els va dir, no s'ho esperaven:

En els Balls de Bastons no hi ha competicions.

L'Aina M i la Raquel, tenien tres preguntes:

1a. A la Colla, quants grups hi ha ?

N'hi ha tres: el de Petits, el de Joves i el de Grans.

2a. Què significa per Catalunya el Ball de Bastons?

És una tradició i ens identifica davant de la resta del món.

3a. Teniu alguna mascota a la Colla?

No, perquè per a nosaltres el nom de "mascota" fa referència als fills petits dels balladors del Ball de Bastons.

La Clàudia A, la Laia, la Cristina i el Sergio volien saber quants anys fa que ballen.

El senyor Antoni, 37 anys i en Jordi diu que va començar de ben petit, perquè, com que el seu pare era el mestre bastoner, el portava a les classes i ja sentia la música i el picar dels bastons.

L'Ismael i l'Elisabeth també s'interessen per la vestimenta, però concretament, la que porten les colles de Castellar.

Les noies porten samarreta i faldilla blanca amb cinturó i llaç vermell. Els nois porten samarreta i pantalons blancs amb faixa vermella.

El Guillem s'ha interessat per la mida dels bastons.

90 cm de llarg i 4 cm de diàmetre.

Per últim, el Pol D i tota la classe diuen que els va agradar molt veure les fotos de les diferents colles i sobretot van gaudir molt quan els van ensenyar com es picava amb els bastons.

Donem les gràcies al Sr Antoni Castillo i al seu fill Jordi per aquesta explicació tan interessant i lúdica.

